

ZOMBOR ÉS VIDÉKE.

POLITIKAI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-utca 155. szám Gergurov-féle házban,
hova minden, a lap szellemi és anyagi részét illető köz-
lemények intézendők és minden díjak fizetendők.

A haesmerget nemzeti párt hivatalos közlönye.
Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.
Felelős szerkesztő és kiadóulajdonos:
Dr. MOLNÁR GYULA.

Előfizetési árak:
Égész évre 10 frt. — Félévre 5 frt. — Negyedévre 2 frt.
50 kr. — Egy óra 85 kr.
Egyes szám ára 10 kr., a vasárnapi szám 15 kr.

Világpolgárság és hazafiság.

A mennyire ellentétes ezen két eszme, oly annyira törekvéseiben es jellegében eltérő két külön korszakot jelent. A bölcsélet és humanismus egyrésztől, másrésztől pedig az anyagi és kereset kérdése, a közlekedési eszközök óriási mérvben való szaporodása oda törekszik, hogy az emberiségből egy az összes népekből álló családot képezzen, — és így a hazafiság, a szülőföldjéhez vonzó érzet régi intenzivitásából veszítsen.

Az a kérdés merül fel az egész világon és nálunk is hatalmasan nyilatkozó világpolgári áramlattal szemben, mi a teendőnk, hogy a haza és hazafiság régi varázsát visszaállítsuk, főképpen pedig tömeges kivándorlásainkat visszatartsuk?

A hazafiság és hazaszeretet varázsa csak akkor hat teljesen és magára a népre és egyes tagjaira, ha az a jólét fogalmával van össze kötve, — mivel mai köznépünk nem elégszik meg pusztán az egyszerű megélhetés feltételeivel, hanem a jobblét utáni sovárgás is kimozdítja az ősi telekből.

Tehát természetes folyománya ennek, hogy az államnak és társadalomnak együttes működése megkívánatik ahhoz, hogy ezen jobblét, ezen kedvezőbb anyagi helyzet a lakosság részére kivétel nélkül mindenütt biztosítható, hogy így megszűnjék az ok arra nézve, hogy másutt kerresse fel megélhetése jobb feltételeit.

Mig nem vagyunk képesek népünk ezen a kor által teremtett vágyát a jobb után kielégíteni, — a jogot és humanismust tekintve nincsen értelme annak, hogy a rendőr puska tusával e hontól menekülőt visszahajtsa, — és erővel hazafit akarjon belőle csinálni. Az ilyen eljárás sem az állam méltóságával nem fér össze, — sem pedig nagy hasznára nincsen; mivel elégtelen proletariátust nevel és elidegeníti az alsóbb néposztályt a haza és nemzetétől.

A magyar kozmopolitizmusnak, nálunk ezen Kanáan földjén, egyáltalában nem lehet létjoga, és ha az mégis létezik, sőt évről-évre szaporodó kivándorlásaiban terjed, egyedül kormányaink az okai, melyeknek első sorban még akkor, midőn az állam-

jószágok nagy tömbje kezében volt, évtizedekre előre meghatározott telepítési rendszert, egy miniszter átvéve a másiktól, évek óta folytatni és kivinni kellett volna.

A mi telepítésünk csak igen esetleges és kis alkotás, melyen meglátszik a hevenyészett teremtés, és igazán még sehohly sem vált.

Középosztályunkról nem lehet állítani, hogy nála is annyira terjedne a világpolgári eszme, mint az alsóbb rendűeknél, kik két kezük munkájával olyan becses nemzetközi erővel, és életfenntartási képességgel rendelkeznek, minővel nem bír nálunk a gentry, és ritka is, hogy a kivándorlás sokszor igen keserű eshetőségének kitegye magát, — inkább honn marad tehát, és inkább neveli azon szerencsétlen szellemi lazzarónik számát, — kik féltudással — és nagy követeléseikkal állannak és társadalomnak egyaránt alkalmatlanok.

Van-e tehát hazafiság, a mikor az, anyagi korunkban, valljuk meg, általában a jólét kérdésével össze van kapcsolva, ugy hogy azon jelszó, hogy „ubi bene, ibi patria“ ma holnap teljes érvényességű.

Ezen régi költőink és harcosaink által oly annyira dicsőített eszmény nem ment-e valódi nemes értelmében, egészen ki a divatból?

Nem mehet ki, főleg ha állam és társadalom egyaránt a haza nagyságán, — szellemi és anyagi felemelésén fáradozik, — mely büszkeséggel és szeretettel tölti be a haza polgárait.

A valódi hazafiság csakis virágzó közélettel, külsőleg tekintélyes, anyagi fejlődésében előretörekvő államban képzelhető, hol annak kormánya czélutadatos ténykedéssel az országnak általános anyagi jólétet szerez meg minden polgár számára: — mivel maga a nagy történelmi mult, egy országnak természet nyújtotta nagy kincsei büszke hazafias önértetre fel nem jogosítanak, — az legfeljebb a spanyol grandezza gögijéhez hasonlít, — mely cifra de lyukas köpenyben hona régi nagysága fölött büszkélkedik.

Majosi.

Gróf Apponyi Albert beszéde.

Mélyen tisztelt közönség! A parlamenti szokás azt hozza magával, hogy mindenek

előtt a közvetlen előttem szólónak beszédével foglalkozzam. Ennek a parlamenti szokásnak kívánok megfelelni, midőn első szavaimat mint e kerületnek választópolgára (Éljenzés.) Ságny Gyula barátomhoz, a mi szeretve tisztelt képviselőnknek szavaihoz fűzöm, beszédemet, azokhoz a szavakhoz, a melyeken ő lelkesen felszólította a kerületet, hogy ragaszkodjék az elvekhez, a mely elveket ez a kerület bizony jóformán az alkotmányos életre helyreállítása óta ritka és mintaszerű következetességgel vall; de hozzátette, hogy a mennyiben az elvek megvalósítására, e zászlónak diadalra juttatására más egyent, más személyt alkalmasabbnak vél, ám cserélje ki a képviselő személyét.

En, mint a kerületnek választója kijelenthetem, hogy személyesértem nem kívánok. Bizalommal viseltem e kerület eddigi képviselője iránt, azért a ritka elvűségért, melylyel a mai szomorú világban kitüntette magát és mert tudással, erkölcsi erővel és tehetséggel is bír, hogy ezen elveknek hasznos szószóloja és harcosa legyen. (Eljenzés.)

A magam részéről azonban nemcsak az elvekhez való hozzájárulásra, nemcsak a zászló mellett való megmaradásra szólítom fel a tisztelt választókat; hanem arra is, hogy jelenlegi képviselőnk személyéhez épp úgy, mint az általa képviselt elvekhez ragaszkodjék. (Eljenzés.)

De, tisztelt közönség én nemcsak mint e kerületnek választópolgára jelentem meg ez alkalommal körükben, hanem megjelenem azért is, mert az ország sok tekintetben válságos és súlyos helyzete parancsoló kötelességemre teszi, hogy a fennfok legfontosabb kérdésekről, a reánk váro teendőkről nyilatkozzam. (Halljuk! Halljuk!)

Ezer éves multunk fennállásának szentelt ez ünnepélyes időszak alatt lehetőleg tartózkodtam oly felszólalásoktól, melyek pártpolitikai színezettel bírtak és azokat a szempontokat érintették, melyekben nem minden magyar ember ért egyet. Most ezt a tartózkodást tovább folytatnom épp oly helytelen, majd nem épp oly bűn volna, a milyen helyes volt talán annak korlátai között maradnom eddig. (Élénk eljenzés.)

Két válságos, következményeiben kiszámíthatatlan horderejű, mozzanat van a politikai látóhatáron, a mely két mozzanattal szemben a hallgatás, a készületlenség, a nemzeti sorakozás elmulasztása, valóságos bűn volna és nem lehetne rosszabbul megünnepelni hazánk ezeréves multját, mint úgy, ha bármit elmulasztanánk abból, a mi szükséges, hogy a nemzetet fennállásának biztosítására sorakoztassuk és felfegyverezzük. Ez a két nagy fontosságú mozzanat, az Ausztriával kötendő közgazdasági kiegyezés, az ugynevezett kvóta kérdéssel egyetemben, és az általános képviselő választások közeledése.

E két nagy mozzanattal szemben óhajtom önöknek saját nézeteimet a mi teendőinkről, a mi kötelesegeinkről előadni. (Halljuk! Halljuk!)

Lehet, hogy azok, a miket a közgazdasági kiegyezésről, mint a közvetlenül előtünk álló legfontosabb kérdéssről elő kell adnom, igénybe fogja venni azt az egész

időt, melyen át becses figyelmükre számíthatok, és hogy az általános képviselő-választások követelményeiről csak igen röviden fogok megemlíkezhetni. De a mit itt el nem mondok, annak elmondására bőven fog alkalom nyílni a legközelebbi időben más helyeken, a hol elvbarátainkat új harcokra felszólítani, új küzdelemre buzdítani kötelességem lesz. (Zajos éljenzés.)

Tisztelt közönség! A kiegyezésnek legfontosabb két alkotó része: a vám és kereskedelmi szövetség megújítása, vagy meg nem újítása — mert a törvény ezt a két alternatívát nyitva tartja az országnak, — és az a kvóta kérdés megoldása.

A vám és kereskedelmi szövetség megújításának feltételeiről bővebben szólni ez alkalommal nem szükséges. A mi programunk e tekintetben annyira ismeretes, annyira átlátszó, a dolog természetéből folyó, azt annyira magáévá tette ezen országnak minden mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi szaktestülete, hogy fölösleges munkát végez az, aki azoknak a feltételeknek szükségességét, melyekhez mi vám és kereskedelmi szövetség megújítását kötik hosszan bizonyítani akarná.

Hiszen egyáltalában, tisztelt közönség, nem a belátás hiányai a mai politikai helyzet betegsége; nem az a baj ebben az országban, hogy a közönség nem látja be, mi volna helyes, mi volna szükséges a haza érdekében. Nem az elmékben van a baj, hanem a szívekben. Az akaratérő, a jellemzilárság hiányzik a fölismert jónak keresztülvitelére. (Igaz! Ugy van!) Ennek az akaratérőnek, ennek a nemzeti jellemzilárságnak új életre ébresztése: ez édes mindnyájunknak külön-külön kötelessége. (Élénk helyeslés.)

En nem önthetem át az én lelkemet, nem helyezhetem át az én szívetem, nem ültethetem át az én akaratérőmet az ország minden polgárának lelkébe (Zajos éljenzés.) Mindenkinél önmagában, önhazafiságában, önállózatkozásában, önlelviszilárságában, önön lemondási képességében kell találni erőt arra. (Élénk helyeslés.)

Kimondtam ezt a szót: lemondási képesség. Ámde ennek egészen más értelmet tulajdonított, mint a mily értelmet nyert ez a szó abban a híres nagyváradi beszédben, a melyre Sághy Gyula, tisztelt barátom hivatkozott.

Ott a nemzeti jogok, a nemzeti kö-

vetelmények érvényesítéséről, a nemzeti öhajokról való lemondás szükségességét fejtegették: én pedig az egyéni érdekről, az egyéni kedvtelésekről, az egyéni gyarlóságról való lemondást követtem a hazának, a nemzetnek érdekében. (Hosszantartó zajos helyeslés és éljenzés)

Az a lemondási politika, melyet Nagyváradon hirdettek az csakhamar fogékony talajra talált. Nem kételkedem ama politikai vezeték és követőjük jóhiszeműségében; de a hatás a nagy közönségre lélektani szükségserűséggel igen gyászos. Mert nagyon kevés embernek adatott annyi lelki erő, hogy lemondó legyen az egész vonalon. Ha, valaki elpazarolta lemondási képességét arra, hogy nemzetének követelményeiről lemondjon, nem marad több ereje arra, hogy saját érdekeiről, saját egyéni kívánságairól is mondjon le. Az egész vonalon aszkéta nagyon kevés ember lehet és így a közszellem annál követelőbbé válik a magánérdek terén, minél lemondóbbá tettük nemzeti önértetében. Az egész erkölcsi hanyatlás, melyet szomorodva látunk, erre a lélektani törvényre vezethető vissza. (Élénk tejszés.)

De visszatérve a kiegyezés kérdéseire, tudjuk mindnyájan, hogy a vám és kereskedelmi szövetség megújítását az a part, a melyhez tartozni szerencsém van, elvileg nem ellenzi, hanem híven az 1867. XII. t.-cz, szelleméhez, azt ahhoz a feltételhez köti, hogy a fogyasztási adóknál az ország megtartsa azt a jövedelmet, a mely őt megilleti; hogy a fogyasztási adó alá vetett ipari termelésnek érdekei is megóvassanak; továbbá hogy az általános vámtarifának megállapításánál és az annak alapján a külfölddel kötendő szerződéseknél a magyar termelés érdeke ugyan abban az ottalomban, ugyanabban a védelemben részesüljön, melyben részesül az osztrák ipari termelés. (Helyeslés.)

Ezek t. közönség természetserű feltételek; mert jó egységessé, olyan, a mely barátságához, ösztentartáshoz vezet, csak az, melyben mindegyik megkapja és megtartja a magáét, egyik sem gyarapszik a másik rovására, egyik érdekei sem mozdítottak elő a másik fél érdekei elnyomásával. (Élénk helyeslés.) De t. közönség a mostani kiegyezési tárgyalásokba végzetes erővel belevegyül az ugynevezett kvóta-kérdés eldöntésére.

A mi Lajtán tuli szomszédaink azt tapasztalják, hogy Magyarország az utolsó két évtizedben annyira gyarapodott gazdasági

erőben, hogy most már kevés az, a mivel eddig a közös-ügyi kiadásokhoz hozzájárult; az eddigi 31. 4 százalék helyett 43 és nem tudom hány tized százalékot követelnek tőlünk.

Ezzel a követeléssel szemben egy örvendetes ténnyt kell konstatálnom. (Halljuk! Halljuk!)

Magyarországnak mindazon tényezői, a melyek eddig egyáltalán nyilatkoztak, teljes egyhangúsággal vallották, nem csak vallották, hanem bizonyították, hogy az az arány, melyben Magyarország eddig a közösügyi kiadásának fedezéséhez hozzájárult, ha valamiben, hánt inkább abban hibás, hogy Magyarország gazdasági erejének arányához képest túlhaladja.

És így nagy megelégedésünkre a kvóta küldöttségben mi annak ellenzéki tagjai és annak kormánypárti tagjai teljesen egy és ugyanazon álláspontot foglaltuk el: az osztrák részről támasztott követelés feltétel visszautasítását, Magyarország jelenlegi kvótájának, mint túl nem léphető maximumnak, fenntartását. (Élénk helyeslés.)

Ez az egyetértés, t. közönség, magában veve egy igen örvendetes tény. Nekem ennek folytán nem kell foglalkoznom Magyarországi igazságának bebizonyításával, mert hiszen ezt Magyarország határain belül senki kétségbe nem vonja. Mert Magyarország igazsága a kvóta-kérdésben a magyar kvóta-küldöttség munkálataiban meggyőzően számszerű adatokkal ki van fejtve. Én ezekhez a kifejtésekhez csak néhány szót kívánok hozzáadni. (Halljuk! Halljuk!)

Minden számadatot mellőzve, a helyzet általános esetelésével világosabbá akarom tenni, hogy mit jelent a kvótaemelés Magyarországra nézve, hogy az mennyire igazságtalan, mennyire a méltányosságnak még csak látszatát is nélkülöző követelmény és hogy annak teljesítésére mennyire lehetetlen.

A követelésnek kiindulási pontja az, hogy Magyarország gazdaságilag nagyon emelkedett. Hát igaz, van ebben az országban haladás, nagymérvű, szép és örvendetes haladás; de, hogy magamat úgy fejezzem ki, nem gazdasági, hanem technikai haladás; és e technikai haladás szépségeit mutatjuk a világnak, a mely azokat megbámulja a kiállításon. Ennek a technikai haladásnak csodáiból kovácsolnak fegyvert annak bebizonyítására, hogy mi igen gazdagokká letünk. De én mindjárt világgossá tesztem önök-

TÁRGYA.

Másodvirágzás.

Elbeszélés levelekben.

(A „Z.” és V^o eredeti tárczája.)

I. Irta: *Iff. Kubiss Ágost.*

I.

Kedves barátom! Bocsdad meg nekem, ha soraimból újra is csak szenvedő lelkem gondolatait olvashatod ki s ne vedd tőlem azt sem zokón, ha bánatos szívemmel pár pillanatra megint a borongó sejtelmek örvényébe ragadlak, de én érzem és hiszem, hogy úgy könnyebbül meg lelkem, mintha csak kebleden zokognám ki magamat egészen tartóztatlanul, amidőn úgy nyíltan, az igaz barátság legőszintébb bizalmával és mindennemű tartózkodás nélkül tárom fel előtted fájdalmaimat.

Hidd is el nekem: oly nehéz levelet írnom, mintha csak szívemet egy egész élet nyomná; pedig lásd, fiatal vagyok még, fiatal s már is úgy sajog bennem az, mi örömet, fájdalmat egyaránt egyesít magában, — a szív . . .

Lelkemre a bánat boruja ólomsúlyként

nehézedik: mindenütt csak bánatot, mindenütt csak boldogtalanságot látok!

Nem is nyújt már nekem vigasztalást semmimem!

Itt vagyok végre a fenyvesek alatt. Az apró túlevélkék, az illatarasztó balsamos fenyőfák levegőjét szívom s a régi, a főváros olyannyira megszokott, nyüzsgő zaja helyett, a csöndesen folyó hegyi patak csobogását halgatom.

Órákig nézem el, mint esik a ragyogó vízyöngy kavicsról-kavicsra s hogy török meg ezerféle színben a vakító napsugár alatt, ha a csöndesen, lassan forgó malomkerékhez ér . . .

De milyen sajátságos: ez a folytonosan ismétlődő cseperegés is csak olyan valami mélaszerűn könyfacsaró csacsogás, melybe csak a fájdalom, a lemondás bánatos hangja látszik elvegyülni, de soha az édes öröm, vagy kitörő pajzánság . . .

Elnézem, mint küzködik a habokban jutott zödes, aránysárga-hátú bogárka, mikor vigyázatlanul az ingó fűszálról lecsuszlik s hogy' esélpolnak kétségbeesetten ap-

ró lábai, mint megannyi gépecske, mely ket tévalasztja a színtelen, átlátszó, híg elemet; hogy harcol benne az életösztön, míg csak egy kis szalmaszálra nem akad, amely neki menekülést, szabadságot nyújt; mint ing a fű, hajtogatva hosszú, vékony levelkáját, ha éri a gyöngye fuvallat s hogy rezeg a malom mellett nyárfa terebélyes lombja az esti szellő eringató dúdolására . . .

Árpád! El sem hiszed nekem, milyen jó és önelégedett emberek laknak itten. Mind-egyik arcán ott honol a boldogság pirja; az apáén: mikor ölébe veszi szőghajú gyermekeit, az anyáén: kinek szeme elégedetten sugárik e kedves látványra. — Csak magam vagyok árva, szomorú! . . . Nem tudok én felejteni itt sem! . . .

A zöldfedelű barátságos hazikó, a fenyvesek közt elrejtett kis lak, a bizarr csillámlással fehérülő tengerszem, a csobogó hegyipatak és a malomkerekek egyhangú zenéje mind-mind, csak *reá* emlékeztemek!

Minden enyelgő hang az *övé*, minden levelizzenés csak a rég' tovatűnt boldog pillanatokot idézi vissza szívembe! . . . fülemben cseng még most is az a szó, hogy — *szereltek!*

előtt tisztelt közönség, hogy mit értek én technikai haladás és gazdasági gyarapodás közt. (Halljuk! Halljuk!)

Lehet valaki ügyesebb, mint a milyen volt, lehet tudományosabb, mint a milyen volt, lehet iparkodóbb, mint a milyen volt és azért a körülmények mostohasága folytán mégis kevesebb lehet a jövedelme, mint a milyen azelőtt volt. (Igaz! Ugy van!) Kell-e ezt önöknek magyaráznom?

Ó Felsőség, a mi koronás királyunkat, (Élénk éljenzés), a ki ritka lelkiismeretesség és uralkodói szeretettel megvizsgálta ennek a mi országos kiállításunknak minden egyes részletét, a kik kalauzolták, nem tudom oda vezettek-e, a hová én vezettem volna mindenek előtt, ha nekem jutott volna a szerencse, hogy kalauzoltam. Tudják-e önök, hova vezettem volna? (Halljuk! Halljuk!)

Elvezettem volna József főherczeg kiállításához és ott megmutattam volna neki a következő kis részletet, a mely én előttem az egész kiállításnak legérdekesebb pontja. (Halljuk! Halljuk!)

József főherczeg uradalmi igazgatósága ott hosszú nyaku palackokban, melyek különféle szemes veteménynyel meg vannak töltve, kimutatja, hogy tíz évről tíz évre mennyivel többet termelt az uradalom. Egy más mellett állanak a hosszú nyaku üvegek; minden tíz évben magasabba emelkedik a benne lévő szemes jóság mennyisége; a gazdaság haladt, emelkedett. Igen, de azok mellett az üvegek mellett, melyekben mind magasabba emelkedik a mag mennyisége, ott áll egy másik oszlop ezüst forintokból, a mely viszony azt jelképezi, hogy évtizedről évtizedre mennyi volt a jövedelem és ez a másik oszlop egyik évtizedről a másik évtizedre mindig kisebb lesz. (Élénk derűtlenség.)

És mutatja, tisztelt közönség, a technikai haladás mellett a gazdasági hanyatlást. Mi küzdünk édes mindnyájan, tapasztalom én is, tapasztalják önök mindnyájan, mi küzdünk egy borzasztó mezőgazdasági válsággal. Ebben a mi küzdelmünkben iparkodtunk, tanultunk, okosabbak lettünk, nagyobb szorgalmat fejtettünk ki, mert hiszen ha ezt nem tesszük, elmerültünk volna. Egyik évről a másikra többet termeltünk, több búzánk, több rozunk, arpánk és tengerink volt, több állatot hizlattunk, minden tekintetben haladtunk és az evnek végén mégis azt kell tapasztalunk, hogy jövedelmünk csekélyebb, mint mikor annyi szorgalmat, annyi tapasz-

talást, annyi munkát nem fordítottunk rá. (Igaz. Ugy van.)

Ugy vagyunk ebben a küzdelemben, úgy vagyunk ezzel a megérdemelt dicsőítéssel, mint hogyha valamely nemzet, mely folytonos harcban áll, kiállítaná fegyvereit: tömérdek hatalmas messzehordó puskát, kardot és vértet és ezeknek a sokaságából azután azt magyarázná ki valaki, hogy mily hatalmas, milyen boldog ez a nemzet. Amde azokat, a kik a küzdelemben elesetek, azokat a kik a küzdelemben megsebesültek, nem állítja ki, azokat nem mutatja meg. Így mi is kimutatjuk, kiállítjuk tudásunknak, iparkodásunknak haladását; de azt a sok magyar embert, a ki minden igyekezete, minden törekvése daczára a körülmények mostohasága miatt elpusztult, azt a sok magyar embert nem állítjuk ki, nem mutatjuk be. (Igaz! Ugy van!) azzal nem dicsekszünk, pedig jó lesz nekünk ezekre is gondolni. (Élénk helyeslés és tetszés.)

A dolog természetéből folyik, hogy Magyarország, melynek lakossága tulnyomólag mezőgazdasággal foglalkozik, nagyobb mértékben érzi a mezőgazdasági válságot, gazdasági erejében, teljesítés képességében nagyobb mértékben van általa megtámadva, mint Ausztria, a mely a mezőgazdaság mellett azzal majdnem egyenrangú tényezőként nagy és hatalmas iparral bír. Tehát nem lehet igaz, hogy mi Ausztriával szemben nagyobb haladást tettünk, hogy mi Ausztriával szemben gazdagabbak lettünk, mint előbb voltunk. Mert az a válság, a mely Ausztriában csak a felét, nálunk a nemzeti jövedelem 9 tizedrészét támadja meg. (Igaz! Ugy van!)

De t. közönség, nem méltányos követelés, hogy Magyarország a közös ügyekben nagyobb járulékot fizessen, azért sem, mert az egész közzgazdasági viszony, a mely Magyarország és Ausztria közt fennáll, a dolog természete szerint első sorban és tulnyomólag Ausztriának érdekeit mozdítja elő.

Nem mondom, hogy a vámközösség, helyesen megállapítva, nem mozdítja elő a mi érdekünket is. Azért vagyok én annak híve az előbb kifejtett méltányos feltételek mellett; de ha egy tulnyomólag, majdnem tisztán mezőgazdasági ország vámközösségben van egy iparilag előre haladottabb ország fogja élvezni. Mert a vámvédelem a dolog természete szerint sokkal hatékonyabb az ipari termelés megvédésére, mert azzal az előrehaladott iparállammal egy vámerü-

letet képező mezőgazdasági államban az ipar csak lassan fejlődhetik és így az az állam csak lassan bontakozhatik ki a gazdasági egyoldalúság békőiből és így sokáig marad fizessen a gyarmatszerű állásban, melyben mi Ausztriával vagyunk.

De ha nem méltányos, ha a dolog természete szerint igazságatlan követelés, hogy Magyarország az eddiglen nagyobb kvótát fizessen a közöstudgyi kiadásokhoz, ez a követelés oly természetű, a melyet teljesíteni nem lehet, mert Magyarországnak vagyoni ereje azt nem bírja. (Élénk helyeslés. Igaz! Ugy van!)

Ennek az országnak adózási képessége a végtelékig meg van fesztve. Lám Ausztriában azzal a gondolattal foglalkoznak, hogy a földadót leszállítsák. Pedig ennek az adónak terhe a magyar gazdát legalább is oly mértékben nyomja, mint az osztrák gazdát. És mi nem foglalkozhatunk ezzel az eszmével, én sem ígérhetem önöknek, én sem helyezhetem azt kiltásba önöknek. Amitó volnék, ha kiltásba helyeznem adóink leszállítását. Miért?

Egyszerűen azért, mert az osztrák állam minden lényeges sztrvében ki van építve; a mi államunk pedig még kezdetleges állapotban van.

Maga a szorosán vett állami szervezet az egész vonalon még oly hiányokat mutat, melyekre ha az ember gondol, elszűdül a feje. Hiszen a pártok között általános megegyezés van a gyökeres közzgazgatási reform szükségére iránt, csak a módozatra nézve áll fenn különbség.

Igazságügyünk terén a szervezet kiépítésének szükségével, a létszám szaporítás követelményével, mint első rangú teendővel találkozunk. Hát még ha arra gondolunk, hogy az országnak hasznos szolgái, a közztiszviselők úgy a bírói, mint közzgazgatási terén mily nyomoruságos ellátásban részesülnek.

Ime, egyedül az állami szervezkedés terén mily nyuged feladat táruul élénk.

És mit szólnak azokról a feladatokról, melyeket minden rendezett államnak a társadalommal szemben kell teljesítenie? Mit szólnak azokról az összegekről, melyeket Magyarország közztatásának minden ágában a nélkülözhetelen teendőkre kell fordítanunk? Mit szólnak azokról a jogos és el nem odázott igényekről, melyeket különösen az egyházpolitikai törvények folytán a szegényebb,

Miért is nem én haltam meg inkább, miért is nem inkább engemet szakított ki előbb a halál az élők sorából?! — Így most már én nyugodnék ott lenn, hol nincs többé fájdalom s talán ő hajolna sírom fölé, hogy ráhullassa nehéz, drága könyeit!...

Ah, *Mariette, Mariette*, te édes, drága szentem: újra látlak, mint akkor reggel hagyogva a boldogságtól és este sápadtan, hidegen, meghalva!...

Érzem: mintha csak most is fojtogatna az a tetemeidnél felhalmozott sok-sok virág nehéz, fojtó illata!...

Látom most is lezárt szempilláidat, mint akkor, mikor a gázszalagokkal díszített vastag viszgyertyák ijeszősen lobogva, szórták rajuk halványsárga fényöket!...

Hallom most is a fekete taláiban és kezében feszülettel megjelent komorképzű kelzés keserűen vigasztaló szavait: „*Ne sírjatok, ne ontsátok könyveiteket, hiszen a leányzó nem hall meg, — csak alszik!*„

— Csak alszik, csak szunnyad, — mily keserű vigasz!

Oh, barátom, nincs erre a betegségre, melyben én szenvedek, többé ír e földön! — Elhervadok lassan, — érzem, — mint a

letépett rózsá, melyet nem érinthet többé a tünde-szárnyú pillangók édes, kéjes csókja!...

Testvér! Utolsó leveledben azzal vigasztaltál, hogy talán enyhülést lelek. — Lehet! Bár én inkább mondom te róla, mert szívem már kiégett; nem éledhet fel benne tehát többé a láng, a hév, csak a bú, a fájdalom üszöckje...

Nehéz már ott remélni, hol a kebelben csak folytonosan borongó fájdalom honol s a hol a hit, a vágy és érzelem már semmivé lett!...

Mit is rejthetne már nekem a jövő, mikor a mult szemeimbe csak könyeket tud gyűjteni és a jelen még ennél is kinteljesebb perceket nehezít vállaimra?!

Ah, megölő valóság: rózsás virányokon vezérelt át sorsom és ime, — az élőhalottak birodalmába jutottam!

Nem, nincs és nem is lesz már nekem többé soha életem! — Mariette meghalt s véle együtt dőlt sírba az én boldogságom is!...

Tán enyhülést lelek, — mily keserű biztatás!

Én enyhülést? — Soha! Hiszen ő már nincsen. Hol volna hát még számomra egy szerető, egy velem együtt érző kebel, melyen bánatos fejemet még valaha lenyugtathatnám? Vagy van-e hatalom, jóság, részvét, amely enyhét tudna adni? Nem, nincs! Elmúlt, megsemmisült minden. Közbe vezett minden édes álom, összeomlott, sárba hullott minden boldogságom. Szétfoszlottak reményeim finom fonalai, melyeket többé összeszőni nem lehet!...

Még boldog is lehetek, — mily fanyarú vigasz!...

Igen, boldog leszek, mondhatatlan boldog, mert annak kell lennem, de majd csak a temetőben, a hallgatók sírhant alatt!...

Barátom! Nem tudom én miért, oly vonzalommal viseltetik itt irántam azonban mindenki, hogy azt neked papírra se vehetem.

A kivel csak találkozom, a kivel csak összejövök, mindenki olyan gyöngéd, olyan sajnálkozó, mintha csak tudná, hogy beteg vagyok, nagyon nehéz, gyógyíthatatlan beteg.

A minap is hazajövet szembe-találkoz-

nem jól dotált egyházak az állammal szemben támasztanak? Mit szóljak arról, hogy az emberbaráti intézmények terén a vakok, siketnagák, hülyék ellátása körül ebben az országban ugyszólván semmi sem történt? Igen, tenger megoldatlan feladatokkal állunk szemben, midőn ennek a népként adózási képessége ki van merítve az utolsóig. Azt mondják, hogy nincs az a szénával megrakott szekér, melyre még egy villával rá nem fér. En pedig állítom, hogy ez a szekér létezik és az a magyar nemzetnek adózási képessége. (Élénk helyeslés.)

T. közönség! Először azért nem vállaltunk el magasabb kvótát, mert sem jogi, sem méltányossági alap nem létezik, hogy azt tőlünk kívánhassák. Másodszer azért nem, mert annak teljesítése nincs gazdasági, nincs vagyoni erőnk. (Élénk helyeslés.)

Ezeket azért mondtam el, t. közönség, hogy lássák, hogy a kvóta-kérdés nem oly tudományos kérdés, mint mikor például az csillagászok kiszámítják, hogy hány száz év múlva fog megint megjelenni valamelyik üstökös, vagy mikor előre meghatározzák, hogy mikor fog a hold, a föld és a nap közé kerülni, mi igen szép és bámulatos, a miből folyólag nem kell tenni egyebet, mint nézni. (Élénk derülttség.) A napfogyatkozás igen érdekes dolog, hanem ha ebben a csillagász téved, vagy ha azt valaki nem tudja, ezzel sem boldogabb, sem boldogtalanabb nem fog lenni.

De a kvóta kérdés oly kérdés, mely ha rosszul oldatik meg, mindnyájunk bőrére megy, mindnyájunk háztartásunkban érint, mert ha nagyobb a kvóta, és ha a közgazdasági viszonyok berendezése különben nem változik, ugyan honnan lesz fedezhető, ki fogja, kinek zsebéből fog az fizettetni; nemde az adófizető zsebéből.

Mindezekből pedig mi következnek? Bevezetileg mondtam, hogy a kvótakérdésben örvendetes egyértelműség van kormányparti és ellenzéki politikuskok közt.

Igen, de ennek az egyetértésnek egész értéke attól függ, hogy mit fognak tenni arra, hogy annak tényleg ervényt szerezzenek.

Ha az a meggyőződésünk, hogy Magyarország magasabb kvótát fizetni sem nem köteles, sem nem tud, akkor egyszerűen nem szabad megengednünk, hogy Magyarország kvótája felemeltessek; vagy hogyha ezt megakadályozni nem tudják, a kérdés nem lévén egészen kezükben, gondoskodni kell források-

ról, melyekből a magasabb kvótát fizetni lehet a nélkül, hogy a magyar adófizető újlággal megterhelhetésnek legyen kitéve.

A ki ezt nem teszi, a ki megelőgszik azzal, hogy ő nem szavazza meg a magasabb kvótát és a mellett megengedi a dolgoknak olyan további fejlődését, a melynek folytán a magasabb kvóta mégis nyakunkba szakad: annak meggyőződésére ugyan édes keveset adó, annak még helyes szavazását is másnak mint pilátusi kézmosásnak nem tekinthetem. (Élénk helyeslés. Igaz! Ugy van!)

Hatalmunkban van, vagy megakadályozni a kvóta fölemelését, vagy akképen intézni dolgainkat, hogy a kvótának esetleges fölemelésével szembeszállhassunk. Meg is fogom mondani, hogy ez, nézetem szerint, hogyan történhetnék. (Halljuk! Halljuk!) És ez az a tér, a hol én tisztelt kormányparti barátaimat várom; ez az a tér, a hol velük tovább haladni, karöltve járni óhajtanék, nemcsak a teoretikus meggyőződésnek konstataálásával, mert ez egymagában semmi sem, hanem a mai egész hatalmi súlyunknak latba vetésében, a mi egész alkotmányos erőnknek érvényesítésében. (Hosszantartó zajos helyeslés és éljenzés.)

Fogok-e velük ezen az uton találkozni, fogok-e velük ezen az uton tovább haladni? Óhajtom és reményem. Tartozom azonban és kötelességem konstataálni, hogy az én bizalmam e tekintetben nem feltétlen.

Sokszor voltam tanúja annak, hogy történetek dolgok a kormányzatnak részéről, a melyeket bizony a kormánypart nagyrésze, a kormánypartnak legkiválóbb emberei nem helyeselték; de azok meggatlásában az aggodalmak kifejezésénél és a szomorúságnak és sóhajtnak határára túl nem mentek. (Élénk derülttség.)

Csak egy pár példát hozok fel. Az utolsó hónapok a választási szabadság eltiprásának terén országra szóló visszaéléseket mutattak. Bizony fajt az sok előkelő, sok önértékes kormányparti férfiak. De egyetlen egynek a szavát sem hallottuk, hogy oda kiáltotta volna azoknak, a kiket támogatnak: „támogatatlak eddig, támogatlak ezentúl is; de ezen az áron nem. — Idáig és nem tovább; ilyen tényeknek én hallgatag sem leszek részese.” Hiszen hallottuk, nem is oly rég, hogy Zagrábban és Belgrádban a magyar zászlót durván megsértették és hogy a legsemmitmondóbb ürügyek alatt tért ki a kormány azon kötelesség elől,

hogy a megsértett nemzeti érületnek elégtételt szerezzen. Fájt ez is azoknak a kormányparti uraknak, szegyenletlék azt ők is, csakugy, mint mi.

De volt-e egy is közülök, a kinek szava felhangzott volna az ország előtt és a ki azt mondta volna: „Itt van az én támogatásomnak határa veled szemben, kormány.”

És mikor én ezen a télen kísérletet tettem nem a fuzióra, mely elvi akadályokba ütközik, hanem arra, a mi elérhető, arra, a mi az ország érdekében elérendő volna, a partokat a kedély világában közelebb hozni egymáshoz az által, hogy politikai harcainkból a keserűséget előidéző visszaéléseket kiküszöböljük, midőn arra szólítottam fel a kormányt, hogy tehát hozzunk erre törvényt, vigyünk a kuriai bíráskodásról szóló törvénybe a választási szabadság megvédésére annyit, a megnyitit egyáltalában törvénybe lehet iktatni; akkor e törekvesem a kormánypart nevezetes részénél a legnagyobb rokonszenvvel találkozott. De midőn a döntés órája ütött, midőn a képviselőházban indítványaimat előterjesztettem és mikor azok legfontosabb részét leszavazták, akkor egyetlen, de egyetlen egy hang sem emelkedett azok mellett. A pártfegyelem győzött azon érdek rovasára, melyek alkotmányunk rovasára, melyek alkotmányunk lényegével, a magyar nemzeti összetartás föltételeivel, függnek össze. (Igaz Ugy van.)

Ilyen előzmények után, tisztelt közönség, ne csodálkozzanak, ha az én bizalmam nem feltétlen abban, hogy azok a t. kormányparti férfiak, kiknek meggyőződése a magyar kvótának változhatatlanságára nézve az enyémmel megegyező, abban is velem egyetelműleg fognak tovább haladni, hogy e meggyőződésünket kerülhetetlen akaratérővel tényleg érvényre juttassuk.

Pedig ezekre az urakra most kettős felelősség nehezedik. Ezeknek az uraknak, a kormánypart valódi szellemi vezetőinek, a kormánypart kitűnőségének indítványozása, támogatása és hozzájárulása nélkül lehetetlen lett volna, hogy az ország ily nehéz és valóságos pillanatban oly vezetés alá kerüljön, mint a milyen alatt most áll, mely nincs arra képesítve, hogy az ország tekintélyét, érdekeit akár kitele, akár bent a széthúzó elemekel szemben érvényesítse. (Igaz! Ugy van.) Övek a felelősség azért, hogy oly kormányzatunk van, a melynek kezében gyen-

tam házigzedám feleségével s a jó asszony így szólott én hozzám:

— Ugyan édes, jó uram, mondja csak, miért olyan szomorú? Lásna, mi mindannyian boldogok vagyunk, csak én az egyedüli közöttünk, kinek arca bánatos.

— Ne kérde asszonyom, válaszoltam én, ugy se tudnám elmondani minden szenvedésemet. És azután el se hinné nekem. . . Eppen akkor történt, mikor menyegzőnket akartuk megülni. . . Igen akkor. . . Meghalt! . . . Érti? . . . Meghalt!

Közben Magda sajnálkozólágg fűggesz-tette reám tekintetét s a hogy a köny szem-pilláin megcsillant, őszinte részvétell ragadta, meg kezeimet s megindultan csak ennyiben válaszolt t

— Meghalt! Oh, tudom én mi az! Hanem azért csak vigasztalódjék szegény, jó uram!

Ezzel hirtelen megfordult és elietett.

És én mégis tudok élni! Igen, élek mikor ő, az angyalok legszebbike ott fön van a csillagok között s ragyogó arczával de tekint e szívet-ölő, gyűlöletes földre! . . .

II.

. . . Köszönöm barátom, köszönöm a

végtelen szeretetet, melylyel irántam viseltetsz s fogadd hálámat a vigasztalásért, melylyel reményre buzdítsz fel.

Lehet! . . . Talán begyógyul a seb, talán beheged, talán elsimitja az idő lágy kezével, de már csak majd akkor, ha én is ott lenn nyugszom, hol imádot Mariskám: a hallgatag sirhant alatt! . . .

Árpád! A mióta utoljára kerestelek fel soraimmal, azóta már nem olyan nyugodt a vidék és sok-sok minden történt. Így a fenyvesekbe egy új lakó költözött, valami felvidéki földes ur, ki kastélyába jött nyaral-családjával és én sem vagyok már a malomban. — Beljebb tettem szállásomat az erdőbe, hogy ne zavarjanak békés nyugali mamban folytonosan a féktelen mulatságok s ne háborgassa csöndemet szüntelen a malomkerekék egyhangú zakatolása s a lópatkók túrhetetlen dübörgése.

Új otthonom pedig valami olyan kis pásztoroknyó, vagy csöszlak-fajta, mely az erdő kellő közepén foglal helyet, melynek ablakcskáit költőiesen futják be a vadszőlő indái és a repkény felfutó cserjéje, zöld fedelén mohlepel tanyázik s közvetlenül ajta-

jánál óriási fenyőfa áll, a mely széles ágaiva reáhajol a kicsinyke alkotmányra. . .

Mint fessek neked azonban új otthonom képét, mikor nyelvem szegény az engemet környező természeti bájok fonságához képest!?

A merre csak tekintetem vetem, mindentűn báj lövel szemembe. — Körülöttem mindenféle a fenyves árszítja balzsamos illatát és csak egy parányi tisztván, a honnan fel lehet tekinteni a sötétezőüst szögekkel kirakott menyboltozatra. . . —

Új szállásomon sem maradhattam én azonban teljesen nyugodtan.

Amint a malomból kiköltöztem, csaknem zarándokok módjára keresték fel új otthonomat a falubeliek.

A minap is nálam voltak s már ugyan-csak jó éjfélután járhatott az idő, mikor tőlem búcsuztak.

— Elkisérem önöket, szóltam hozzájuk, látva, hogy nehezen válnak s elindultam velök. . .

(Folyt. köv.)

geséggé válik minden erősségünk, fikcióvá minden jogunk, erőtlenné minden nemzeti érdekünk. (Igaz! Ugy van!)

Ha ők ezt a kormányzatot a nemzet nyakába akasztották, akkor annak következményeit elhárítani első sorban az ő kötelességük. (Élénk helyeslés és tetszés.) Kell, hogy ezt a felelősséget érezzék; kell, hogy ezt a kötelességet érezzék; és azért ma nagyobb a reményem, hogy nemcsak a teoretikus meggyőződésnek, hanem hogy az erőlyes tettek mezején is velünk együtt fognak haladni. De ha nagyobb is a reményem, előbb érintett előzmények folytán teljes erkölcsi bizonyossággal e tekintetben nincs és azért ti. közönség várva, remélve, örömmel fogadva a támogatást, melyet az ellentáborból esetleg nyerni fogunk, azt monnom: bizunk mindennek előtt saját erőnkben mi ellenzék és lássunk hozzá, hogy saját erőfeszítésünkkel tudjunk meggyőződésünknek érvényt szerezni. (Élénk helyeslés és zajos tetszés.)

De lehet-e ezt egyáltalán elérni? Tudvalevőleg törvényeink szerint hogyha a két kvótára-küldöttség és a két országgyűlés a kvótára nézve megegyezni nem tud, akkor ő Felsője, a magyar király és osztrák császár, dönt. Ennek a döntésnek természetét félremagyarázzák és ily félremagyarázások alapulnak azok a felfogások, melyek saját kötelességünk teljesítésében elakarnak állatni, hivatkozva a bizalomra a királyi döntés elfogulatlanúsága és igazsága iránt.

Ha ez a döntés úgy volna az uralkodóra ruházva, mint választott bíróságra, ha csupán az ő gyéni igazságérzete, méltányossága dönthetne e kérdésben, ez esetben én volnék az, ki azt mondanám, hogy teljes bizalommal nézhetünk ő Felsőjének, királyunknak döntése elé, ki egyenlő szeretettel viseltetik összes népei iránt, úgy a magyar, mint az osztrák állam iránt, a kit tehát nem fog vezérelni más, mint a felismert igazság és méltányosság.

Ámde a mi alkotmányos intézményenki szerint és Ausztriának alkotmányos intézményei szerint is, a fejedelmi döntésnek nem ez a természete.

Az uralkodó nem mint választott bíróság, nem személyes hatalmával dönt, hanem ez a döntés a magyar királynak és az osztrák császárnak éppen úgy uralkodói ténye, mint minden más; tehát úgy a mi alkotmányunk, mint az osztrák alkotmányunk szerint is csak miniszteri előterjesztés alapján és miniszteri felelősség mellett történhetik. Ez a politikai cselekmény, mely a két állam alkotmányos miniszteriumának befolyása és felelőssége mellett megy végbe; melynél az lesz a győztes, azé az államé lesz a győzelem, melynek kormánya nagyobb erőlyel, nagyobb tekintélyvel és képességgel tudja megóvni a saját államának érdekeit. (Élénk helyeslés és tetszés. Igaz! Ugy van!)

(Folyt. köv.)

Millenniumi estély Bajmokon.

Bajmok, aug. 25.

Schiller és Jókai, ez a két nagy hatalmaság, távol tartanak attól, hogy *szigorú kritikuskak* csapjak fel. Schiller megülte, hogy mindenütt magas igényeket támaszunk s mindent a legfelsőbb pontról szemlélünk. Ha valahol érvényesülhet ez a tanács: úgy itt, mikor szerény falusi ünnepeletről referálók. Ezért nem leszek *szigorú*.

A kedves olvasó bizonyára ismeri Jókainak Gyulai Pálról írt cikkét, a melyet a Kakas Márton arcképcsarnokában tett közzé 1865-ben. Ha igen, akkor helyeselni fogja, hogy óhajtok *kritikus* lenni. Ott ugyanis el van mondva a kritikus ínsának, szobaleánynak, pinczernek, porkolábnak, kéményseprőnek, fináncnak. Tessék választani: melyik a legmagasabb hivatás?

Szóval lehetőleg enyhén fogom boncoló-

késem alá venni a millenniumi estélyt. Mert kérem, már maga az a tény, hogy a bajmoki ifjúság az elsők sorában gondol ilyenfajta ünnepély rendezésére, megérdemli a figyelmet a „jeunesse dorée“-bókot. Mily kevesen gondolnak arra, hogy ebben az esztendőben, ebben a csudaesztendőben millenáris ünnepélyvel olvasszák össze a szokott műkedvelő előadásokat.

Hadd lobogjon fennen a felkesedés az ezredik év mérföldmutatójánál. Az a szent felkesedés, a mely értő, önzetletet kölcsönöz a jövőre, ha visszatértünk az elviharzott évezred évkönyveibe. S ha tán néha-néha a kor uralkodó, beteges, mételeyező irányai téves útra terhelik a közönség gondolkodásmódját: az ifjúságnak áll — szítani a lelkesülés tüzeit, a honszerelm lángját. Az apák, anyák szíve feldobog a fiak szíve lüktetésén, mikor látják, hogy a „haza reményei“ méltán viselik szép nevüket.

És mi volna minderre alkalmasabb mint ilyen estélyek?

Hogy a bajmoki ifjúság nemcsak hazafias darabokat szemelt ki, de mulattatókat is: szintén tapintatosságáról tanuskodik.

Barmily nemes a hazaszeretet ápolása, a közönség — legyünk őszinték! — megunja — sans gén — megesőmörlik tőle. S a közönség izlését figyelmen kívül hagyni — több a vételnél: hiba.

Mig így egyesítik a kellemesét a hasznossal s övék a siker.

De hedd számoljak be a részletelekről.

A program első pontját Budanovich Gábor megnyitó beszéde tette. A szerző átfutja a nagy múlt véres küzdelmeit, rövid, de áldásos bekecs fejlődését; a mű végén összefoglalja az események tanulságait. A lendületes, magvas, kellő vervele előadott beszéd nem tévesztette el hatását, bár a compositio egységessége némi kívánni valót hagyott maga után.

Most Zilzer Béla lép a színpadra. Trenchényi Károly „Ezredéves ünnepünk“ ódái szármalású, ismerősi költeménye méltó előadóra talált Zilzerben. Imponáló megjelenése, érczes, csengő bariton hangja kiválóan alkalmasnak teszik ilyenfajta darabok előadására. Meglátszott a szavalaton a költemény gondos tanulmányozása.

A költemény minden apróbb sajátosságát észrevette s érvényre is juttatta Zilzer. Szavaltat az előadás fénypontjának lehet tartani.

Murai dialógja, a „Váratlan fordulat“ következett, a melyekben Görbey Margit k. a. és Budanovich Gábor szerepeltek. Görbey kisasszony megnyerő fellépésével, ügyes feszelen mozdulataival s bájos hangjával egy csapásra meghódította a jelenvolt férfiak szívért és a nők tetszését kiérdemelte, megnyerte. Budanovich is elég ügyesen adta.

A kérdéses váratlan fordulat megtörtéttével frenetikus, színi nem akaró tapsvihar zúgott fel, és „ujrá“-k és „hogy volt“-ok révén is kifejezést adott a közönség elragadtatásának.

Pfeiffer József „Ezer év“ című szavaltatán lámpaláz miatt nem sikerült úgy, a mint a próbák után várható volt. De a lelkesedés tüze nála is elővillant s a latin szállóige azt tartja: Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas. Ha hiányzik is a kellő képesség, dicsegetremelőtől az akarat. Maga Pfeiffer is ezzel kifejeztélődött.

Zilzer második szereplése, Gabányi „Egy kedves ember“ monológjának igazán sikkes előadása fejezte be a műsort.

S ha igaz az, hogy minden jó, ha vége jó: akkor az estély remekül sikerült. De ha ez a közmondás nem állana, akkor is egy kellemesen eltöltött est, egy még kedélyesebben eltöltött éj és egy a legvirágosabb hangulatban megért „kivilágos kivilradat“ emlékével távozhat a helyszínről azok, a kiknek — mint nekem — mégfüleiben zsongnak a gyönyörű akkordok, a melyeket Szirák Józseka csalt ki a hegedű húrjaiból.

Schober Béla.

Városi ügyek.

Hirdetmény. Zombor sz. kir. város tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a város részére 1896/7 évi idényre szükséges 900 köbméter tölgy esetleg cser hasáb tűzifa biztosítása iránt ajánlat utáni versenytárgyalás folyó 1896 évi augusztus hó 31-ik napján d. e. 10 órakor a városi tanács termében meg fog tartatni. Felhívatnak mindazok, kik szállítani hajlandók, hogy ajánlataikat folyó 1896. évi augusztus 31-ig d. e. 10 óráig Vukicsevits Péter tanácsnok ur, mint kiküldött bizottsági elnök kezébe nyújtsák be. A szállításra vonatkozó feltételek mai naptól Vukicsevits Péter tanácsnok ur hivatali helyiségében hivatalos órákban betekinthetők.

Politikai hírek.

Az apatini kerületből írják lapunknak, hogy Medveczky Zsigmond a m. kir. folyamernökség főmérnöke a neki följárlott kormányparti jelöltséget nem fogadta el, — mert, mint bírlik, nem akarja magát egy pótválasztás esélyeinek kitenni. A nemzeti párt jelöltje dr. Donoszlovits Vilmos, a kinek érdekében a kerület választói legközelebb megkezdik akciójukat. Eddig más jelölt nincsen. A néppárt magáévá teszi a nemzeti párt jelölését, miután dr. Donoszlovits a revizió híve.

A rigyiczai kerület jelöltje. A rigyiczai kerület orsz. képviselője, a szabad-élvű párt Latinovics Ernő most nem lép föl. Helyette a párt öcesét *Latinovits Pált* lépteti föl, a ki a jelöltséget el is fogadta, körüta alkalmával azonban a gazdasági es egyházipolitikára nézve szabad kezet tartott fönn magának.

A petrováci néppárti népgyűlés. Nem tudni még bizonyosan, hogy a repülő záptojások és az abczugoktól való félelem, vagy a részvétlenség miatti aggodalom tartotta vissza a néppárti urakat, de elég az hozzá, hogy a vasárnap Petrováca hirdetett néppárti népgyűlés elmaradt. Az „*Alkotmány*“, a mely az ily népgyűléseknek leg- részletesebb (de nem egyszerűs mind leg- hűbb) krónikása, a gyűlésről bőlesen halgat. — A gyűlés elmaradása azonban arra felé alig mehetett meglepés számba, mert egy ujvidéki lap vasárnap megjelenő száma már közli az értesülést, melyet lapzártakor vett, — hogy a petrováci népgyűlést nem fogják megtartani.

H I R E K.

Kinevezés. A pénzügyminiszter Gyurkovits Sándor helybeli adóhivatali gyakorlatot Kun-Szent-Miklósrá adótitkárt nevezte ki.

Halálozás. Vettük a következő gyászjelentést. Özv. kisaári Kiss Ernőné szül. Gyulai Gaal Piroksa a saját és az egész rokonság nevében mélyen szomorodott szívvel tudatja forrón szeretett ferje kisaári Kiss Ernőnek folyó hó 26-án reggeli 1/4 7 órakor a halotti szentségek ajátos felvétele után életének 37-k évében, boldog házasságának 6 ik hetében történt gyaszos elhunytát. A megboldogultnak hült teteme f. hó 27-én d. u. 5 1/2 órakor fog a gyászházban bezengettetni s a szent Rókusról nevezett sírkertben örök nyugalomra tétetni. Lelki üdvéért az engesztelő szentmise-áldozat f. hó 28-án délelőtt 9 órakor fog a helybeli róm. kath. templomban az Úrnak bemutatni. Zombor, 1896. évi augusztus hó 26-án Áldás és béke lebegjen porai felet!

A léprement jómadarak. Érdekes, nemkülönben komikus, esetnek lett áldozata a vásár alkalmával egy-két könnyen hívó paraszt. — Lyubisits Rádó és Milits Zsivko élelmes és rafinírozott sztapári úri emberek végig járták a vásárt, majd két

három jóképű svábbal egy korcsmába telepedtek le. — Iten azután azt hitték el a batekokkal, hogy ők olyan hamis pénzt fabrikálnak, a mit még az adóhivatal is bevált. Nyomatékul egy jó százassal ők az adóhivatalba mentek, a hol azt, igaz lévén, be is váltották. Tetszett a sváboknak a műtét. — A sztapáriak azon ígérethez, hogy 800 frutt 2000 frutt kapnak; kidurkkolták a pénzt és ott a korcsmában várták, a míg azok a hamis pénzzel megérkeznek. Vártak-vártak, de hiába várták, a sztapáriak megugrottak a pénzzel. Végre Plavšits Julka elhatározta, hogy a dolgot a rendőrségnél följelenti. — Hiába beszéltek neki, hogy akkor is csak ők kerülnek a szószbá; megígérte, megtette. Így azután a zombori rendőrség egy csapásra két legyet ütött le. A sztapári urak és a jóképű svábok most a hűstben gondolkoznak azon, hogy miért is váltotta be az adóhivatal azt a hamis százast.

— **A polgármester figyelmébe.** A következő panaszt tettük: A Faiczió-n Gusztáv-féle sétatéri ház előtt elvonuló árok javítását a városi gazda ép a legalkalmasabb időre: a vásár idejére tette. Hogy a baj még tökéletesebb legyen: az árokból kiszedett sár és szemét kihordásáról sem gondoskodott. Így történt aztán, — hogy az iparosok egy részének vásárhelyét a bőségesen elterülő árokvala előntötte — s a vásárosok kénytelenek voltak oly helyre húzódní meg, ahol a vevők keresve sem találták meg. A nagyobb baj azonban az, hogy a városi gazda a sár és piszok réteget egy díszítésre szolgáló szép kis ültetvényre öntötte — s azt olyanra tette, hogy abból a város szépítési helyzetének egész méltó tükré lett, a miből zöld hely egyhamar alik lesz; pedig a város amúgy is szűkölködik az ilyenekben. Nem tudni, igaz-e, de azt rebesztik, hogy azért nem hordták el az árok ürületekét azonnal, — mivel a helybeli kormánypart egyik oszlopos tagjának földjére jut majd tragynának, — ha az muharját learattá, — Bizony, a Gyalokay-féle dolog után nem is olyan lehetetlen ez!

— **Vásári duhajkodás.** Nagy néptömeg kísért négy véres orrü legényt f. hó 24-én a Kossuth utcán végig a város házáig. Ritka látvány ez a zombori közönségnek, mert már nálunk, bácskaiaknál úgy szokott a verekedés bevégződni, hogy az egyik ott marad a esatateren, a másik megugrik. — Tamburások mellett akarta elfelejteni Utvits Veszelkő az élet keserveit. Huzta is keserűesen a négy szál, a míg oda nem téved három szállási szálás legény. Ezek is felejteti akartak, hát el feleadték, hogy a tambura nem nekik szól és ugyancsak jarták a kólót. Utvits rövid türelme véget érte nem szólt semmit, de beszélt a bicska. A esatateren egy töcsa vér maradt, a mely fényesen igazolta Utvits bátorságát, de meg azt is, hogy nem tanácsos a fülemüle énekét kettőnek hallgatni.

— **A zentai hős emléke.** Káldy Gyula, az operaház igazgatója már összeállította annak a fényes hangversenynek műsorát, a mely az idén szeptember hó 11-én Zentán a zentai csata kétszázados évfordulója alkalmából lesz. A hangverseny műsora a következő: 1. Eugen dala (XVII. század vége) éneklí Takács Mihály az operaház tagja. 2) a) Szekely katonadal (XVIII. század); b) Belgrád bevételéről szóló dal, éneklí Abrányiné-Wein Margit és Takács Mihály az operaház tagjai. 3. Kötlemény, írta Abrányi Emil, szavalja Maróthy Margit, a nemzeti színház tagja. 4. Delibos Leo: Bölero, éneklí Abrányiné-Wein Margit. 5. Erkel Ferencz: Magyarok Istene. Éneklí Takács Mihály. 6. Felolvasás, tartja Papp Daniel. 7. Káldy Gyula: Uj népdalok. Éneklí Abrányiné-Wein Margit. Az énekszámokat Káldy Gyula fogja zongorán kísérni s a híres Eugen-dalt, valamint a Szekely katonadalt és a Belgrád bevételéről szóló dalt is ő írta át az alkalomra. Uj népdalai is ezuttal kerülnek majd előszó.

nyilvánosság elé. A rendezés körül Zenta előkelő hűgyeiből alakított százas bizottság buzgólkodik.

— **Iskolai értesítés.** A zombori izr. népiskolában a tanulónak az új tanévre való felvétele f. é. szeptember 1-én d. e. 8—12 óráig az iskola helyiségében történik. A hitközség a tanügy érdekében azt a tette-mes áldozatot hozta, hogy egy tanítóní állást rendszeresíteti, s így az 5. és 6. osztálybeli leány növendékek egészen elkülönítve fognak taníttatni, sőt arról is gondoskodva lesz, hogy a szülők esetleges óhajára a tanulók a francia nyelvben is alapos oktatást nyerjenek.

— **Boszorkánylító bakter.** Az elmúlt éjjelek valamelyikén a Rókus-utca egy lakója egy kóbor lovat látott az utcán fel és alá poroszkálni. Az utca vén bakterét figyelmeztette, az azonban (természetesen előbb keresztet vetve) nagy suttogva monda amannak, hogy az nem ló, hanem — **boszorkány.** A mint az utca végére ér — ugymond — egyszerűben elveszti a fejét. A másik utcában pedig hirtelen átváltozik vényasszonnyá. Aztán nem jár a kocsí uton, mint a rendes lovak szoktak, hanem a járó mellett. Boszorkány az, más nem lehet. Hanem ő nem fél tőle, folytatta fontoskodó arccal a babonas bakter. A zsebében hord egy megszentelt levelet s ez megvédi őt minden bajtól. Neki ugyan nem árthat az a boszorkánylító!

— **Filloxera.** A földmivelésügyi miniszter Tisza-Kálmánfalva, Szónta és Dorozslo községek területét a filloxera miatt zár alá helyezte.

— **Rejtélyes halott.** F. hó 25-én este 7 óraker egy halottat húzták ki a csatornából. Fején hatalmas seb látogott, nyakán erős zsiner függött. A halottban Horváth Béla militicsi lakóra ismertek, a ki több ideig Zomborban is szolgált. — A hullafoszladoiban volt; a korházban ma boncolták a rejtélyes halottat.

— **A zentai lódíjazás elhalasztása.** A Bács megyei Gazdasági Egyesület e hó 30-án Zentán tartatni szándékol lódíjazását az idén nem tartja meg. A zentai gazdakör ugyanis azzal a kérelemmel fordult a gazd. egylet elnökségéhez, hogy tekintettel a jövő évben Zentán tartandó Eugen szobor alapkövetételének nagy ünnepeire, halassa el a lódíjazást arra az alkalomra, midőn is a díjazás és löverseny a több napra terjedő ünnepek sorozatába felvétetnek. A gazd. egylet ig. választmánya nem zárkózott el a gazdakör méltányos óhajára elől, elhatározta, hogy a díjazást a f. évben masutt fogja megtartani, még pedig valószínűleg szeptember hónapban.

— **Erdőőri vizsga.** Az erdőőri szakvizsgák Zomborban f. evi október 19-én és az erre következő napokon fognak megtartani. A kik e vizsgát le óhajják tenni, folyamodványaikat a kir. erdőfelügyelőséghez nyújtás be.

— **Zombor szab. kir. város felső kereskedelmi iskolájában** a tanulók szeptember hó 1., 2., és 3-ikán d. e. 9-2 óráig vétetnek fel; ugyanazon napok délutánjain tartatnak meg a pótló és javító vizsgálatok is. A felső kereskedelmi iskola három osztályból áll; az alsó osztályba oly tanulók vétetnek fel, akik a közép, vagy polgári iskola négy osztályát sikerrel végezték el; a felső osztály tanulói a tanév végén érettségi vizsgálatot tesznek, amely képesítés tekintetében a gimnasium, réal, vagy bármely felső keresk. szakiskolával egyenlő értékű, e szerint jogot ad a katonai egy évi önkéntességre is. A helybeli tanulók tandíja 20 frt, a vidékieké 30 frt, amely előleges félévi részletekben is lefizethető. Ezen kívül fizetendő: felvételi díj fejeben 2 frt, ifjúsági könyvtárra 1 frt. és az év végén kiadandó értesítő 50 kr. — Szegény sorsú, jó elemenelt tett tanulók **tanulmányességben** részesülnek és **tanulmányokkal is ingyen látlat-**

nak el. Minden egyébre nézve készséggel ad felvilágosítást az igazgatóság és szivesen ajánl vidéki szülőknek tisztességes családokat, melyek tanulók teljes ellátásra fogadnak el. A helyek kiválasztásánál gondot fordít az igazgatóság arra is, hogy a fiúk a helyben használatban levő magyar, német és szerb nyelveket otthon, társalgás utján is, könnyebben elsajátíthassák.

— **Érsekünk jótékonyága.** Császka György, kalocsai érsek a szabadkai p. szent Vince egyesület céljainak előmozdítására 100 forintot adományozott. —

— **Millenniumi dalestely.** A zombori iparos dalárda szeptember 5-én szombaton a „Vadászkürt” kertelyiségében tánccsal egybekötött dalestelyt tart.

— **Díjnokok gyűlése Baján.** Mint értesülünk a bajai kir. járásbírósz és törvénytárs díjnokok f. hó 25-én a járásbírósz helyiségeiben Weisz Henrik előktele alatt gyűlést tartottak, melyen Deusch Mór az országos díjnokgyűlet kiküldött választmányi tagja háromnegyed órán át tartott, zajos helyesléssel fogadott beszédben beszámolt az egylet s a díjnokgyű mai állásáról. Ezután pedig megmagyarázta az egylet alap-szabályait. Végül elhatározták az egyletbe való belepést és egy fiók egylet létesítését. Mint értesülünk az országos díjnokgyűlet felhívására ily díjnok gyűlést Zomborban is szándékoznak tartani.

— **Alapítvány elaggottak menházára.** Fischer Sámuel, az ismert bajai dúsgazdag földbirtokos, e hó 19-én nagy alapítványt tett; bajai fűteri házat, mely több mint 100,000 forint értékét képvisel és évi 6000 frutt jövedelmez, a bajai izr. hitközségnek hagyományozta oly kikötéssel, hogy az évi jövedelemből 25 éven keresztül évenként 2000 frutt külön kezeltessek és az ekként felszaporodó tőkéből egy izr. szegény elaggottak men- és korháza készítessek, a többi 4000 frutt pedig évenként, az alapító oklevélben általa meghatározott felekezeti és községi jótékony célokra fordíttassék.

— **Eliteltö nemzetiségű tüntető.** Romanovics Péter újvidéki fűszerkereskedő Demetrovics hazafias szerb főkapitány három napi elzárásra és 50 frtt pénzbüntetésre ítélt, mert szőlőjében a szerb trikolorat tűzte ki.

— **A szerb kormány megbízottai Szabadkán.** A szerbia kormány az idén nagyobb katonai beruházásokat tesz. A hadsereg részére szükséges lovakat Magyarországon veszik meg a szerb hadügyminiszter megbízottai, Lazárovs Lázár lovassági ezredes és Ekerovics István egészségügyi kapitány a napokban egybek között **Szabadkára** is lerándulnak, hogy a szerb lovasság részére lovakat vásároljanak.

— **Lelkész-választás.** A bajai ág. hitv. ev. egyház f. hó 17-én Belohorszký Gábor bács szeremi főesperes elnöktele alatt tartott lelkészválasztó közgyűlésén Taubinger Reszó újvidéki segédlelkész választotta meg lelkészének.

— **Tüzek Csantavéren.** Csantavéri levelezők írja: A napokban két nagy tűz pusztított községünkben. F. hó 21-én virradóra legett Forgó Pál háza. A kivonult tűzoltók erőfeszítése mellett sem lehetett megakadályozni, hogy a ház csaknem földig leégjen. A tűz tovább is harapózott; lángja kapott a szomszéd ház óla és félszere, a melyben gazdasági eszközök voltak. Mindezek, s vagy 25—30 tyuk a tűz martalékaik lettek. Forgó háza s a padláson heverő gabona biztosítva voltak, míg a szomszéd ház óla s a félszer nem. — Másnap, 22-én Rudics János szállásán 8 osztág kicsépellt szalma bajnaltját tüzet fogott s egész estig égett. — Erős a gyanu, hogy mind a két tűz gyújtogatásnak következménye; egyesek állítják láttak a községben gyanus személyeket, — de kézrekeríteni senkit se sikerült.

— **Nyugdíjazás.** Borza Nándor bajai év. ref. tanító polg. iskolákra képesített tanár közel 40 évi buzgó tanítószkodás után f. é. szeptember hó elsejével nyugdíjba megy.

— **Zásztavát elkobozták.** Sajna, nem minálunk, pedig elégszer rászólgja. Most a belgrádi rendőrséggel gyűlt meg a baja a marakodó szerb lapnak s a konfiskálás a Zásztava egy belgrádi tudósítása miatt történt, a melyben az mondatik, hogy Milán király tisztjái által azon munkálkodik, hogy a szerb tront ismét kezébe kerítse.

— **Egy játékos vége.** Szabadkán, e hó 24-én Held Mihály földbirtokos agyonlőtte magát. A kártya űzte a halálba. Még néhány év előtt Szeghegy egyik leggazdagabb földbirtokos volt. Saját, nagyon tekintélyes vagyonához járult még fiatal nejeének 40,000 forint hozománya. Mind e vagyon az utolsó fillérig elnyelte a kártya. E hó 17-én árverelték el utolsó birtokát, egy pompás szőlőt. Közvetlenül ezután a szerencsétlen ember félbe lőtte magát.

— **Csalás állásszerzőssel.** Bischil Antal tordai illetőségű borbély legény Wild Mihály csavargóval egy újdíki korcsmában borozgatott. Wild a teljesen reszeg Bischilnek, — kiről tudta, hogy pár száz forintnyi vagyont kabatszében levő munkákon nyében tartja, — azt ajánlotta, hogy számára Újvidéken jó állást fog szerezni. Bischil e célból gyanútlanul átadta munkakönyvét, miután onnan a bennlevő pár száz forintot kivette. De Wild kikapta a reszeg borbélylegény kezéből a pénzt és egy közeli kocsiába ugorva, Ó-Becse felé hajtott. Bischil amulasából fölpataszkodva, a rendőrséghez sietett és előadta panaszát. A rendőrség azonnal táviratozott az ó-becsei rendőrségnek, a hol azt sikerült is elfogni. A csavargó a nagyvendéglőben szállott meg némi szórakozásra. A pazartul költelező atyafián a rendőrség felismerte a keresett Wild Mihályt s a törvény nevében igazolásra szólította fel. Először habozott, csúrt, csavart, majd Wild Jakabnak nevezte magát, de midőn letartóztatták bevallotta bűnét s keserves jágatásában tört ki: mire vitte őt rossz lelkű szeretője, őt a nős, családos embert. Másnap a nala meg talált 148 frt 47 krral együtt Újvidékre kísérték.

— **A hagyományos verekedés.** Ősi bűne az már a bácskai legényeknek, hogy ünnep, buc-ú nem multhatik el anélkül, hogy valamelyik társukat véresre ne verjék. Így volt az idej ó-becsei bucsún is. Bucsú estéjén a Fürst-féle korcsmában táncolt a fiatalok, a hol Nemeth Gergely egy asztalnál borozva nézegette a forgó párokat. Egyszerre minden ok nélkül felkapta az előtte levő üveget és azzal úgy dobta meg Csöke Pált, hogy azt menten elborította a vér. Németh ellen megtette a rendőrség feljelentését.

— **A romlott sertés hús halottja.** Blauer mann Henrik gépez, Újvidékről Budapest felé utazva, Kiszacson hírtelen olyanira rosszul lett, hogy a kupéból ki kellett szállítani. Mig vitték a közeli község házára, már meghalt, anélkül, hogy egy szót is mondott volna. Eleinte gyatutásról beszéltek, de a vizsgálat és az orvosi szakvélemény szerint romlott sertés hús által lett megmérgezte. Minthogy soknyit családja is a sertés húst ette, valamennyit orvosi megfigyelés alá helyeztek. Blauer mann Budapestre a kiállításba akart utazni. Újvidéken ezen eset rendkívüli feltűnést kelt.

— **Ártalmas gyógyszerek kiadása.** A közönség körben minduntalan panasz merül föl a gyógyszerértárral ellen, hogy azok alkalmazzák orvosi rendelet nélkül nem adnak ki oly szereket, a melyek pedig igen gyorsan szüntetik meg a fájdalmat. A gyógyszereszek e tekintetben nem hibásak, mert csak a betegyminiszter rendeletéhez ragaszkodnak. A betegyminiszter legújabb kiadott egy rendeletet, melyben megiltja a gyógyszer-

szereknek az antipyrin, antifebrin, phenacetin, migrenin és salipyrin recipe nélkül való kiadását.

— **Tilos a tanári korrepetíció.** A közoktatástügyi miniszter már egy regebben kelt rendeletében megiltotta a középiskolai tanároknak, hogy saját szaktantárgyaikból növendékeiknek magánleckeiket adjanak. E tilalmat most a tanító- és tanítónői képezde tanáira is kiterjesztette azzal az indoklással, hogy ez intézetekre csaknem kivétel nélkül szegény növendékeket vesznek fel, továbbá, hogy ez intézetek már kenyérkereseti pályára készítik elő növendékeket és így önállóságra kell első sorban nevelni, a növendékeknek megkezdés által való kiskorúsítása és képezdének ily irányú nevelő hatását pedig nemcsak, hogy szerfelett hátrányosan befolyásolja, hanem végeeredményében kockáztatja is.

* **Üdítő italnak** számos ásványvízforrást hoznak javaslatba, melyek közül különösen az ugynevezett természetes savanyú vizek a legkedveltebbek. Nem közömbös azonban, mikéle ásványvizet használunk a fent említett célra, mert általában számos oly vizek is, a melyek kizárólagosan csak gyógycselekre alkalmasak, s melyek élvezete üdítő italok gyanánt nem mindig előnyös, s nagyvívűvek czime alatt szerepelnek. Így pl. nagyvívűségű mészsókat vagy vasat tartalmazó vizek szakadatlan használata semmiképen sem válik a szervezetre előnyösre, sőt még egyedül a szénsavtartalom is némelykor elégséges, hogy vérdús egyéneknek vértöndülést idézzon elő. Mi az utóbbi körülményt illeti, a szénsav mennyisége mindenkor a palack nyitva tartása által lejjebb szállítható s így első sorban arra kell ügyelnünk, hogy a víz minél kevesebbet tartalmazzon az előbb említett szilárd alkotórészekből. Itt felelte ritkán található, sőt eddigelé unikumnak nevezett savanyúviz a Mattoni-féle Giesshübler, mely még gyenge idegzetű és érzékeny egyéneknek is sikeresen alkalmazható, és mely — eltekintve alkotórészei szerencsés összetétele által igazolt gyógytani értékétől — mint elsőrangú üdítő ital szerepel.

12 vagy 3 diák fölvételek teljes ellátásra Farkas-utca 90 szám alatt.

Az országos ipari kongresszus.

Már hetek óta serényen folynak az ezredéves kiállítás alkalmából a szeptember hó 21. 22. és 23. napjain rendezendő gyáripari kongresszus előmunkálatai. Az eddigi értekezletek a kiállítási csoportbeosztás alapján több összefüggő csoport, illetve rokoniparág képviselőinek részvételével tartattak. Tekintve azonban az iparosság, de különösen a gyáripar körében jelentkezett és mindgyre fokozódó érdeklődést, a kongresszus vezetősége indítatva érezte magát az egyes szűkebb iparágak képviselőit külön szakmákat külön-külön érdeklő speciális kérdések alapos megbeszélésére. Lehetőségig mellőzve a gazdaságpolitika nagy alapvető kérdéseit, ezen kongresszus főképen az egyes iparágak szorosabb ételemben vett fejlesztését vagy a fejlődést gátló akadályok elhárítását vette fel programjába. Az idevonatkozó és határozattá emelendő konkrét javaslatok vegrehajtását a kongresszust rendező országos iparegyesület fogja eszközölni.

Az ipari kongresszus iránt meglévő nagy érdeklődés legjobb fokmérője azon több száz jelentkezés, mely eddig már az ország kiválóbb iparosai részéről beérkezett. Ezen országos értekellet impozáns keretere enged továbbá ama tény következtetni, hogy há-

rom külön tervezett szakkongresszus, egészen ide csatlakozva, ennek keretében óhajtja az illető szakma kívánságait érvényesíteni. Javaslatoik is szép számmal jöttek, bár azok zöme e hónap folyamán várható. Érdekes adatként emeljük ki, hogy a munkaviszony és általában a munkásügyet érintő szociálpolitikai kérdések számos felszólalás tárgyait képezték, a melyek aztán összevéve néhány önálló javaslatban fognak a kongresszus napirendjén szerepelni. Megjegyezzük, hogy az orvoslást igénylő ügyet, a megoldást igénylő kérdést epen nem szükséges a maga teljességében kimeríteni, elég egy rövid levélben, esetleg néhány adat felsorolása kisérletében arra csupán reámutatni. Egyes iparostól alig lehet kívánni, hogy mindennapi elfoglaltsága közepette az általános parlitolikával rendszerint összefüggésben lévő ügyet minden oldalról megvilágítson, hanem a kongresszust előkészítő bizottság feladata, hogy a beérkező indítványhoz — a mennyiben az további kidolgozást egyáltalában igényel — szakelőadót jelöljön ki.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a kongresszus tagjait a következő kedvezményekben részesíti:

a) Az összefüggő rendezőbizottságának megkeresése alapján a kongresszus minden egyes tagjának egy öt beléptijegyből álló füzetet az ezert járó 2 frt 50 kr. helyett 1 forintért bocsájott rendelkezésére.

b) Intezkedett az iránt, hogy a magyar királyi államvasutak igazgatósága az összefüggő rendező bizottságának megkeresése alapján darabonként csak 1 krajczárba kerülő igazolványokat becsásson rendelkezésére, mely igazolványok alapján a kongresszus illetve diszközgyűlés stb. tagja a magyar államvasutak és az ezek kezelése alatt álló vasutak vonalán I-5-ös osztályon 2-od osztályu, II-od osztályon 3-ad osztályu, III-osztályon pedig 2-od osztályu feljegygyel utazhatik.

Azonkívül a székesfőváros is intézkedéseket tett e kongresszus tagjainak minél olcsóbb elszállásolása végett.

Mindeme támogatások csak fokozhatják az iparosság ügybüzgalmát, a mennyiben ebből kiderül, hogy a legfőbb tényezők is kiváló súlyt fektetnek a hazai iparfejlesztésre. Miután a kongresszus előkészítése, de különösen a kongresszusi tárgyak sokszorosítása és közrebozsátása némi költséget igényel, a kongresszusban résztvenni kívánók tagdíjat tartoznak fizetni, mely személyenkint 5 forintban állapított meg. Ennek fejében a résztvevők a szükséges jelvényt, nyomtatványokat, valamint a kongresszusról kiadandó művet díjmentesen kapják. A székesfőváros látványosságainak kedvezményesen áron leendő megtekintése és egyéb szórakozások ügyében külön rendező-bizottság fog eljárni.

A kongresszuson való részvétel iránti jelentkezések, valamint az esetleges indítványok az országos ipari kongresszus előkészítő bizottsága címére (Budapest, VI., Uj-utca 4. szám I. em.) intézendők.

Közgazdaság.

A vetések állása és a mezőgazdasági állapot augusztus hó 15-én a földműveléstügyi miniszterhez beérkezett jelentések alapján a következő volt:

A minő kedvezően indult a nyár, olyan kedvezőtlenül változott július és főképp augusztus havában, nemcsak hazánkban, hanem az egész kontinensen óriási viharok dultak és sebes csapadékok voltak melyek a vegetációra hátrányos hatást gyakoroltak. Augusztus hó elsején, kivált azonban 6., 7., 8. és 12-én olyan abnormalis időjárásunk volt az ország nyugati és déli részében de az erdélyi keleti részeken is, a minőt emberemlékezet óta nem élünk át. Rettenetes orkán pusztított körülbelül 30 vármegyén keresztül: 20—22 vármegyében pedig ebben az időben mogyoró- és galambtojás nagyságu jégeső pusztított. A szegletes és éles jégdarabok nemcsak a lábón álló terményeket zúzták össze, hanem a földön künn levő keresztekben, sőt az asztagokba rakott képekben is igen sok kárt okoztak. Szőlők és gyümölcsfák is nagyon nagy kárt szenvedtek. A lefolyt 14 nap alatt csaknem nagyobb pusztulás érte az ország háromnegyedrésznyi területét, mint az egész év alatt.

Az augusztus hó 10 iki becslés és próbacéplési eredmények alapján az eredmények a következők:

A buza területét 5. 645,000 kat. holdra becsljük. Ebből le kell vonnunk az elemi csapás okozta károkat, melyek mintegy 566,000 kat. holdra rugnak. Maradt tehát körülbelül 5 millió kat. holdnál, valamivel több buzaterületünk. Ezen a buzaterületen az eredmények kerek összegben 38 millió mma-re tehetők. Minthogy a mult évben az eredmény 39 millió mmaszán felül volt, a terméshány szemben 1895-tel 1 millió métermazza. A buza kvalitása elégé jó, mert az átlagos suly hektoliterenkint alkalmasint 78—79 kilogramm.

A rozs és kétszeres területe körülbelül 2.2 millió kataszteri hold közel 200,000 kataszteri holdon pusztult el az összes termés és így mintegy két millió kataszteri hold rozs és kétszeres terület maradt az aratóknak. A termés hozama is közel 500,000 métermazzával fölülemelkedik a 13 millió métermazzán; tavaly csak 11 millió métermazza rozsunk termett; így tehát 2 és fél millió métermazzával nagyobb az idei rozs-termés, mely egyuttal pótolni is fogja a buzánál mutatkozó csekélyebb mérvű terméshányt.

A bevetett árpa területe 1.85 millió kat. hold körül mozgott, ebből azonban az elemi csapás okozta károkat levonva, lemegey mintegy 117 ezer kat. hold, maradt összesen 1.75 millió kat. hold.

A közbejött esős időjárás és a sok kárt okozott vihar és jégeső a terméskilátásoknak lényegesen csökkentette. A sörárpa termelő vidékeken, a hol a termés excellensnek ígérkezett, az eső annyira megrontotta az árpát, hogy az eredmények alig középek minőségileg.

A zab területe 1.74 millió kat. hold körül volt, minthogy azonban a zabban is sok kárt tett a július és augusztusi kedvezőtlen időjárás, a learatott terület csak 6.63 millió kataszteri hold volt és a várható termés 11 millió métermazzára becsljük.

A köles, mohar és tatarákra a mennyiben a jégeső tönkre nem tette — országsszerte jó idő járt s a termés általában véve jó.

A kerti vetemények részben jól, részben azonban gyengén állanak, a jégeső ezekben is sok kárt okozott.

A kukorica, a mely termés elé az ország nagy részében a legszebb reményekkel néztek, az augusztusi nagyon kedvezőtlen időjárás, vihar és jégeső jelentékeny 25—80% közt okozott. A hol jégeső nem pusztított, jó középszerü eredményeket várnak.

A kender és len az alföldi és felvidéki részeken jól sikerült, a dunántúli részeken sokat tönkre tett a jégeső.

A dohány ritka helyen sikerült az idén, közbé jött azóta a jégeső és orkán; ezek az elemi csapások is hozzájárulnak ahhoz, hogy az idei dohánytermés eredményre nézve kedvezőtlen maradjon.

A takarmány és cukorrépában a dunántúli és a felvidéki részeken is az eső és jégeső sok kárt okozott, mindazáltal a terméskilátások most is tulnyomólag mennyiségileg is kielégítőek és jók.

A burgonya terméshozama gyengébb, mint remélték, a minő jók voltak a kilátások a felvidéki részeken és a Dunántúl is, olyan silányul ütött be a termés a rosz időjárás miatt. A peronoszpóra anyagstansz és a sok eső az idén nagyon nagy kárt okozott a burgonyában.

A mesterséges kaszálók többnyire jól fizettek, csakhogy az eső nagyon sok takarmányt elpusztított.

A természetes kaszálók sarju termése sem igen sikerült, kivált a folyók mentén elterülő völgyekben, a hol a sok esőből összehalmozódott esővíz beiszapolta a sarjut is, általában véve takarmánytermésünk ez idén kevésbé felelt meg a hozzáfűzött reményeknek.

A szőlőkben, az augusztusi óriási viharok és jégesők tömérdek kárt okoztak. A pusztulást egyes vidékeken 50—80%-ra lehet becslüni; néhol annyira tönkre tette a jégeső a szőlőt, hogy a tőkéken kívül egyéb semmi sem maradt.

A gyümölcsben tetemes kárt okozott a vihar és jégeső.

Szerkesztői üzenetek.

Cz. Arról az előadásról már korábban kaptunk tudósítást s így az önere nem reflektálhattunk.

Sch. B. Bajmok. A tudósítást mai számunk közli. Egyet mást kihagytunk belőle, de azt sem szépítés, hanem más szempontok okából. Nem volna kedve állandó tudósítónak beszégetni?

Erdőske. A vers közölhetetlen, de az apróságok között akadunk jókra is.

Herold. Türelem, sorra kerül.

Hirdetések

4-5% mellett

rendes és rendkívüli jelzalog-kölcsönöket kieszközöl, valamint a legbonyolódottabb conversiókat szintén 4-5%-kal rendezi — gyorsan és discret minden előleg nélkül

Herczeg Sándor

Budapest, Gyár-utca 19.

Pártoljuk a kitünő hatású erdélyi ásványvizeket!

Az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület ásványvizei.

A „Livia“ forrás-viz. HAZAI SALTERS!

2 liter 29 kr., 1 liter 20 kr., 1/2 liter 15 kr.

Egyetlen élvezeti vasas-viz. „Széchenyi“

2 lit. 30 kr., 1 lit. 21 kr., 1/2 lit. 16 kr.

Orvosi vélemények szerint a legkitünőbb ásványvizek.

Az „Erdélyrészi Kárpát-Egyesület“

országos ásványvíz-raktára: BUDAPEST, Aradi-utca 58. szám.

Telefonnál csak a szám 25—15 kéréndő.

Zombori főraktár: **Weidinger A. S.**

Kapható mindenütt. — A jövedelem jótékony célra megy.

Szülők figyelmébe!

Nyilvánosjogu minta elemi fiu. és leányiskola

és Középkiskolai Internátus.

BUDAPEST, IV., Ujvilág-utca 16. szám.

A nagymélt. vallás- és közokt. m. kir. miniszterium által engedélyezett és állami segélyben is részesült fiu- és leány tan- és nevelőintézetembe bejáró, félkosztos és bennlakó növendékek beiratása a jövő tanévre naponkint 9—1 óráig eszközölhető, kellő igazolás mellett azonban az iskolai év folyamán bármikor vétetnek fel növendékek.

Elemi 5- és 6-ik osztály egyrangú a polgári I- és II-ik osztályal

A magánvizsgálatok szeptember havában tartanak.

Ministerleg engedélyezett Középkiskolai Internátusomba elfogadjuk más nyilvános gimnázium-, real-, kereskedelmi- vagy polgári iskolába járó tanulókat is a legméréskeltebb díjak mellett; az ilyen tanulók correptiozióra is bejárhatnak az intézetben.

Szakképzett tanítók, nevelő tanítónők és a tanárok vezetése és felügyelete alatt tanintézetemben a gondos nevelés és tanítás mellett az előírt tantárgyakon kívül a testedzésre, a zenetanításra, valamint a német és francia nyelv oktatására fordítatik kiváló figyelem. — A vallástani tanítást a hitoktatók a tanintézetben tartják.

Kitünően felszerelt tantermek külön torna-, játszó-, furdó- tágas és jól szellőzhető háló- és éttermek a növendékek részére rendelkezésre állanak.

A leánytanulók nevelő tanítónők által külön tanterekben tanítanak és azoknak gondos nevelése és ápolása alatt állnak.

A tanév szeptember 1-én kezdődik és a tanítás naponkint 9—1 óráig tartatik.

A lefolyt tanévben intézetemben 40 fővárosi és vidéki előkelő család gyermeke részesült oktatásban, miről számos elismerő nyilatkozat tanuszkodik.

A bizonyítványok államérvényesek.

Kívánatra bővebb felvilágosítással szivesen szolgál

Szánkási János,
intezeti igazgató-tulajdonos.